

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל

להסכם בין חברת מ.ח. אלישר הפצה בע"מ לבין י.ס. שגב שווק והפצה בע"מ

1. פתח דבר

ביום 31 באוקטובר 2007 הונחה על שולחני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**" או "**החוק**"), להסכם בין חברת מ.ח. אלישר הפצה בע"מ (להלן: "**אלישר**") לבין י.ס. שגב שווק והפצה בע"מ (להלן: "**שגב שווק**"). עניינו של ההסכם במינויו של הסיטונאי שגב שווק למפיץ בלעדי של אלישר באזור גיאוגרפי תחום, כמפורט להלן.

לאחר שבחנתי את ההסכם ואת הכבילה המצויה בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילה אינה מגבילה את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר, כי היא אינה פוגעת פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים שיפורטו להלן, מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור כמבוקש.

2. הצדדים וההסכם

2.1. תאור הצדדים

בישראל פועלות כיום מספר חברות העוסקות בשיווק סיגריות, הן סיגריות המיוצרות בישראל והן כאלה המיובאות מחו"ל.

אלישר היא חברה המייבאת, משווקת ומפיצה בישראל את מותגי פיליפ מוריס. בין מותגים אלה נמנים, לדוגמה, המותגים Marlboro ו-L&M. אלישר, שהיא בעלת נתח שוק נכבד במכירת סיגריות בישראל, מפיצה, ככלל, את מוצריה ברחבי הארץ באמצעות הסיטונאים. עם זאת, קיימים מספר גורמים להם אלישר משווקת בעצמה את מרכולתה, ללא סיוע מתווכים. בין גורמים אלה העומדים בקשרי הפצה ישירים עם אלישר, נמנים, בין השאר- רשתות קמעונאיות, רשתות נוחות (כגון Yellow ואלונית) ומפעילי מכונות לממכר סיגריות.

בנוסף לאלישר, קיימות חברות נוספות העוסקות בייבוא מותגי סיגריות מחו"ל ובשיווקן בארץ, כגון ט.ל.ש. טבק, יבוא שיווק והפצה בע"מ (מותגי B.A.T.), גלוברנדס בע"מ (מותגי R.J.R.), י.ד. טבקוס בע"מ (מותגים המיוצרים בגרמניה) ולמיט יבוא ויצוא בע"מ (מותגים מבולגריה). לבד מחברות אלה, קיימת חברת **דובק בע"מ** (להלן: "**דובק**"), המייצרת ומשווקת סיגריות מתוצרת מקומית.

שגב שווק הוא סיטונאי המתמחה בהפצת מוצרים שונים באזורי הפזורה הבדווית בנגב. אזורים אלה הם אזורי ספר, וניסיון העבר מלמד, כי עלויות ההפצה בהם גבוהות במיוחד. זאת, בין היתר, בשל שיקולי בטיחות וביטחון, החשש מפני שוד סיגריות (שהוא נפוץ במיוחד באזורים אלה) והקושי להשיג ביטוח לסחורה בהתקיים התנאים האמורים בשטח. אזורים אלה מתאפיינים גם בנוכחות רבה של סחורה בלתי חוקית – גנובה או מוברחת – אשר הסיטונאי, המפיץ סחורה לגיטימית, נאלץ להתחרות בה.

2.2. ההסכם והכבילות

ההסכם שהביאה אלישר לבחינתו הוא הסכם הפצה בין אלישר לבין שגב שווק, שתוקפו עומד על שלוש שנים, ובו כבילה לפיה ימונה שגב שווק למפיץ בלעדי של אלישר באיזור חלוקה מתוחם וקבוע מראש, באיזור הישובים כסיפה, ערוער, אבוקורינאת, שגב שלם ובאר הדאג' (להלן: "**איזור החלוקה**"). בניגוד להסכמים בין אלישר לבין סיטונאים אחרים שלה, בהם הבלעדיות היא הדדית וגם הסיטונאי מתחייב שלא למכור סיגריות שאינן ממותגי אלישר, שגב שווק **אינו מתחייב** שלא למכור סיגריות שאינן ממותגי אלישר. דהיינו, הבלעדיות בהסכם ההפצה בין אלישר לבין שגב שווק אינה הדדית. אלישר הסבירה את נכונותה להעניק בלעדיות לשגב שווק בצורך לתת לו תמריץ כלכלי להפיץ את מותגיה, המותנה בהיקף הפצה מינימלי. את נכונותה לוותר על בלעדיות מצדו של הסיטונאי, בניגוד לסיטונאים אחרים שלה, מסבירה אלישר בקושי הרב למצוא מפיץ לאיזור החלוקה, בשל מאפייניו של האיזור, שתוארו לעיל.

יצוין, כי הסכם ההפצה שומר לאלישר את זכותה למכור ולשווק את מותגי היבוא שלה לרשתות קמעונאיות ולמפעילי מכונות לממכר סיגריות באיזור החלוקה (ככל שקיימים כאלה) שלא באמצעות הסיטונאי.

2.3. ההסדר - הסדר כובל

הסכמים מן הסוג המתואר לעיל מהווים הסדרים כובלים, על פי הגדרתם בסעיף 2(ב)(3) לחוק. שהרי, הסדר שעניינו בהקניית בלעדיות למפיץ באיזור חלוקה, משמעו כי נאסר על אדם אחר לעסוק בהפצה באיזור זה. הסדרים מסוג זה משמעם חלוקת שוק, כפי שמורה הסעיף האמור.

כמו כן, הסדרים אלה מהווים אף הסדרים כובלים לפי סעיף 2(ב)(4) לחוק, באשר יש בהם כדי להגביל את "כמות הנכסים או השירותים שבעסק, איכותם או סוגם".

יוער, כי ההסכם שבפניי אינו בא בגדרי סעיף 3(6) לחוק, הן לאור נתיב ההפצה הישירה העומד לרשות אלישר והן לאור העובדה, שהמפיץ אינו מתחייב כלפי אלישר כי לא ישווק סיגריות של חברות אחרות. לפיכך אין מדובר בבלעדיות הדדית הפטורה על-פי הסעיף.

2.4. השפעת ההסדר על התחרות

בחינת ההסכם בין אלישר לבין שגב שווק על פי העקרונות הקבועים בסעיף 14 לחוק העלטה, כי ההסכם ראוי למתן פטור.

בהחלטה בדבר הפטור שניתן להסכמים בין אלישר לבין סיטונאים אחרים שלה צוין כי הסוגיה המרכזית הנבחנת במקרה כגון זה היא מידת השפעתו של ההסדר על גישתם של מתחרים, בפועל או בכוח, לזירת התחרות¹. בעניינו, ההסכם אינו חוסם את הגישה של מתחרים אחרים אל ערוץ ההפצה באמצעות הסיטונאי שגב שווק. ההסכם חוסם גישה באיזור ההפצה למותגי אלישר בלבד.

אשר למותגי אלישר עצמם, הרי שהקמעונאים המצויים באיזור החלוקה אינם תלויים רק בשגב שווק. כל הישובים שבאיזור החלוקה מצויים מרחק נסיעה לא ארוכה מבאר-שבע. בבאר שבע, כך נמסר לי על-ידי אלישר, יש מרכז הפצה של אלישר, שהקמעונאים יכולים לרכוש בו סחורה ישירות מאלישר. עוד נמסר לי, כי אלישר עצמה תמכור סיגריות לקמעונאים אשר יגיעו עצמאית למרכז ההפצה שלה, במחיר סטנדרטי של אלישר לקמעונאי, ואין לה כל התחייבות שלא לעשות זאת.

עוד יש לציין, כי היקף המכירות לאיזור החלוקה הוא מזערי יחסית לכלל מכירות אלישר, והוא קטן מאוד אף במונחים אבסולוטיים.

בנסיבות אלה מצאתי, כי אין בכבילה כדי להשפיע על חלק ניכר מן השווקים הרלוונטיים, או לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בהם.

3. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ד בטבת, תשס"ח

2 בינואר 2008

¹ החלטה בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין מ.ח. אלישר הפצה בע"מ לבין שמונה סיטונאים, 2007 **הגבלים עסקיים** 5000716, וראו גם החלטה בעניין מתן פטור מאישור הסדר כובל- **חברת דובק בע"מ - הקמת מערך הפצה חדש**; 1995, **הגבלים עסקיים** 3001367 וכן הארכתו של פטור זה בהחלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל **חברת דובק בע"מ - מפיצי סיגריות**; 2000, **הגבלים עסקיים** 3009686.